

putni Purvā

Aivars Petriņš. LU Zooloģijas muzejs

Kāds purvs – tādi putni

- Augstie purvi – 41,4%
- Pārejas
- Zemie purvi – 49,3%

(LDE, 1997)

Augstā purva ainava. Cenas purvs

Minerālzemes sala purvā. Aizkraukles purvs

Aizkraukles purvs

Pārejas purva iecirknis ar minerālzemes salām fonā. Aizkraukles purvs.

Zemais purvs-Grebju pussala. Engures ezers.

Izmaiņas purvos

No 640 170 ha (10% valsts teritorijas)

- Kūdras ieguve (1985 g) - 25 000ha
 - Lauksaimniecībā - 97 000ha
 - Mežsaimniecībā (apmežoti) - 54 000ha
 - Zivju dīķi un ūdenskrātuves - 8 000ha
- 184 000 ha

Purvu lielums un putni

LDE, 1997

Purvu lielums (ha)	Skaitis	% no kopskaita	Platība (ha)	% no kopplatības
• 1-10				
• 11-50				
• 51-100				
• 101-500				
• 501-1000	109	1,9	79763	12,5
• 1001-5000	87	1,5	168853	26,4
• >5000	7	0,1	61358	9,6
Putniem	203	3,5	309974	48,5

Putniem nozīmīgākās vietas augstajā un pārejas purvā

- Vietas ar minimālu veģetāciju jeb slīkšņaini klajumi. Jo lielāki, jo labāk.
- Ezeriņi, lāmas. Jo lielāki, jo labāk.
- Salas ezeriņos un lāmās.
- Minerālzemes “salas” ar vecu mežu.
- Robota purva robežjosla (dažādas formas pussalas).
- Ar purvu robežjošas vecas mežaudzes.

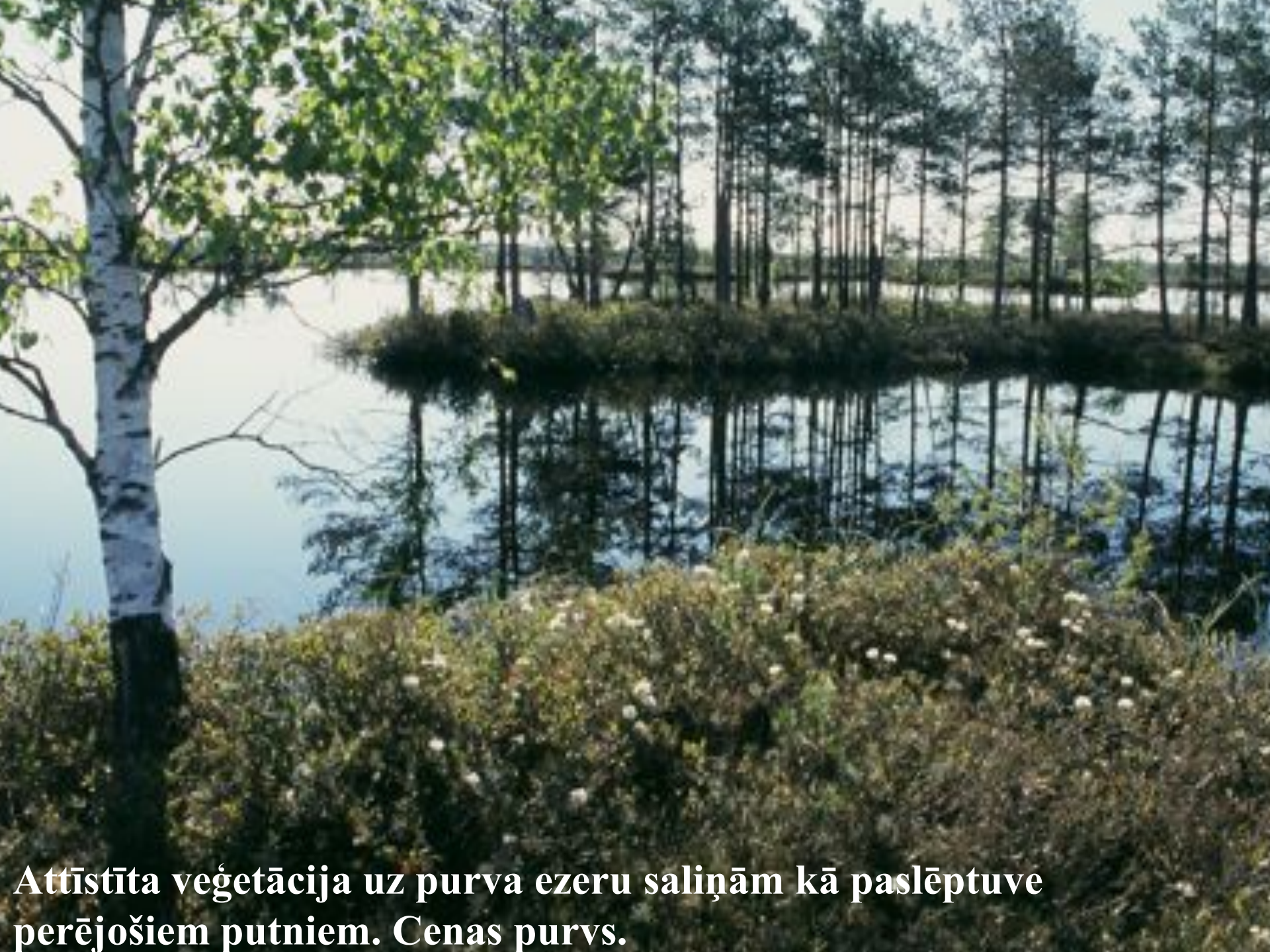
**Klaji sektori mūsdienu Latvijas augstajos purvos –
deficīts. Cenas purvs.**

**Saliņas purva ezeriņos – svarīga ligzdošanas vieta
purva putniem. Aizkraukles purvs.**

Cenas purva ezeriņu rajons.

**Attīstīta veģetācija uz purva ezeru salīnām kā paslēptuve
perējošiem putniem. Cenas purvs.**

**Mežainās minerālzemes salās raksturīgas mežam
tipiskas putnu sugas. Aizkraukles purvs.**

Meža – purva robežjoslā raksturīgas mežam un purvam tipiskas putnu sugas.

Augsto purvu degradējoši grāvji . Cenas purvs.

Purva ezeriņu nosusināšanas sekas. Cenas purvs.

Degradēta purva sektora deguma apmežošanās. Cenas purvs

Ar sfagniem aizaudzis purva grāvis. Aizkraukles purvs.

Putnu vietas zemajā purvā

- Klaji slīkšņaini sektori ar zemu veģetāciju
- Niedrāju audzes
- Krūmu/koku grupas
- Vikvālīšu audzes

Vesetas palienei ir raksturīgi zemā purva sektori. Vesetas paliene palu periodā.

**Vesetas palienei raksturīgas augstu veģetāciju un krūmājus
apdzīvojošas putnu sugas. Vesetas paliene jūnijā.**

Vesetas paliene putnu ligzdošanas periodā.

**Vesetas paliene putnu ligzdošanas
periodā.**

Putnu sugu dažādība

Gārgaļveidīgie putni

- Melnkakla gārgale
- Brūnkakla gārgale

Putnu iecienītas saliņas purva ezerā. Cenas purvs.

Melnkakla gārgales (*Gavia arctica*) ligzda. Ķemeru tīrelis.

Zosveidīgie putni

• Meža pīle	Krīklis
• Prīkšķe	Baltvēderis
• Gaigala	Cekulpīle
• Baltpieres zoss	Sējas zoss
• Meža zoss	Ziemeļu gulbis

Meža pīle (*Anas platyrhynchos*) – biežāk sastopamā pīļu suga purvos.

**Meža pīļu ligzdas, kas bieži atrodas uz purva ezeriņu
saliņām, ir labi paslēptas veģetācijā.**

Purvos labprāt uzturas un ligzdo krīklis (*Anas crecca*) –
viena no mazajām pīļu sugām.

**Baltvēderis (*Anas penelope*) – caurcelotājs un rets ligzdotājs
Latvijas purvos**

**Migrējošām zosīm purvu ezeri ir svarīga atpūtas vieta.
Baltpieres (*Anser albifrons*) un sējas (*Anser fabalis*) zosis.
Svētes upes grīva.**

Ziemeļu gulbji (*Cygnus cygnus*) nereti uzturas arī purvu ezeriņos. Stiklu purvi.

Ziemeļu gulbis.

Piekūnveidīgie putni

• Purva piekūns	Lielsais piekūns
• Bezdelīgu piekūns	Klijāns
• Klinšu ērglis	Čūsku ērglis
• Zivju ērglis	Mazais ērglis
• Niedru lija	

**Čūskērglis (*Circaetus gallicus*) – ļoti rets ligzdotājs
augsto purvu malu meža daļā. Mazulis ligzdā. Ķemeru
tīrelis.**

**Niedru lija (*Circus aeruginosus*) – bieži redzama virs purviem
međijam. Mēdz ligzdot arī purvos ar niedrēm aizaugošos sektoros.
Engures ezers.**

Zivju ērglis (*Pandion haliaeetus*) dažkārt ligzdo purvu perifērijas un minerālzemes salu lielākajos kokos.

Zivju ērgļa ligzda kokā, kas nokaltuši pēc degšanas. Ķemeru tīrelis.

Zivju ērgļa
ligzda
vienmēr
novietota
koka galā –
kā cepure.

**Rets
ligzdotājs
augsto purvu
mežainajā
daļā - klinšu
ērglis *Aquila
chrysaetus*)
Balvu rajons.**

Klinšu ērgļa jaunais putns pirms izlidošanas no ligzdas. Balvu rajons.

Vistveidīgie putni

- Rubenis
- Mednis
- Baltirbe

Augsto purvu klajajās zonās riestos cīnās rubeņi (Tetrao tetrix). Bažu purvs.

Rubenis (Tetrao tetrix). Bažu purvs.

Augsto purvu mežainajās daļās var rīstot medņi (Tetrao urogallus).

Medņu mātēm raibajā tērpā jābūt grūti pamanāmām. Slīteres nacionālais parks.

Dzērvjveidīgie putni

- Dzērve
- Mazais ormanītis
- Ormanītis

Dzērvei (*Grus grus*) purvi ir ierasta mājvieta. Bažu purvs.

**Bieži dzērves ligzdu ierīko uz salīnām purvu ezeriņos.
Cenas tīrelis.**

Dzērves mazulis. Pemmas purvs.

Tārīņveidīgie putni

- Kīvīte
- Purva tilbīte
- Pļavas tilbīte
- Dzeltenais tārīņš
- Kuitala
- Lietuvainis
- Mērkaziņa

Dzeltenais tārtiņš (*Pluvialis apricaria*) Latvijā ligzdo tikai augstajos purvos. Pemmas purvs.

Purva tilbīte (*Tringa glareola*) augstajos purvos apdzīvo ezeriņu rajonus. Cenas tīrelis.

Purva tilbīte spēj izmantot arī koku zarus... Cenas purvs.

Nesen šķīlies purva tilbītes mazulis. Cenas tīrelis.

**Ķīvīte (*Vanellus vanellus*) ir modrs sargs purvu klajumos
ligzdojošo putnu saimē. Bažu purvs**

Lietuvainis (*Numenius phaeopus*) - caurcelotājs un rets ligzdotājs lielākajos augstajos purvos. Mūrnieku purvs.

Lietuvainis. Mūrnieku purvs.

Mērkaziņas (*Gallinago gallinago*) uzturas zāļainākos ciņainos slapjos purva perifērijas rajonos.

Kaiju dzimta

- Sudrabkaija
- Kajaks
- Lielsais ķīris
- Melnais zīriņš
- Baltspārnu zīriņš

Sudabkaijas (*Larus argentatus*) ir senas augsto purvu apdzīvotājas. Teiču purvs.

**Kajaki (*Larus canus*) ligzdošanai ir iecienījuši purvu ezeriņu
saliņas. Nigulas purvs. Igaunija.**

Lēļveidīgie putni

- Vakarlēpis

**Vakarlēpji (*Caprimulgus europaeus*) apdzīvo ar priedēm
apaugušo augsto purvu perifērijas daļas. Lejaspededze.**

Uz ligzdas vakarlēpis reāli nav pamanāms. Lejaspededze.

Pūčveidīgie putni

- Bikšainais apogs
- Purva pūce
- Ūpis

Ūpis (Bubo bubo) mīt tikai nedaudzos Latvijas purvos. Rīgas rajons.

Ūpis parasti ir piesardzīgs, bet dažkārt savu ligzdu mēdz aizsargāt arī uzbrūkot. Rīgas rajons.

**Uz zemes atrasts ūpja mazulis nav pamests, ūpi uz zemes ligzdo.
Rīgas rajons.**

Bikšainais apogs (*Aegolius funereus*) ligzdo arī purvos, bet vietās, kur melnā dzilna kokos ir spējusi izkalt sev dobumu. Pape.

Dzilnveidīgie putni

- Pelēkā dzilna
- Melnā dzilna

**Melnā dzilna
(*Dryocopus martius*)
apdzīvo purvu
mežainākās daļas –
meža salas un purvu
perifēriju. Kemerī.**

Pelēkā dzilna (*Picus canus*) sadzīvo ar melno un to purvos sastop līdzīgās vietās. Teiču purvs.

Zvirbuļveidīgie putni

- Koku čipste
- Lauku cīrulis
- Dzeltenā cielava
- Brūnā čakste
- Ceru ķauķis
- Brūnspārnu ķauķis
- Svītrainais ķauķis
- Somzīlīte
- Niedru stērste
- Vārna

Pļavas čipste
Baltā cielava
Lukstu čakstīte
Lielā čakste
Niedru strazds
Purva ķauķis
Mazais svilpis
Bārdas zīlīte
Krauklis
Žagata

Lielā čakste (*Lanius excubitor*) Latvijā ligzdo galvenokārt tikai augstajos purvos. Ķemeru tīrelis.

Lielās čakstes ligzda var atrasties pavisam nelielā, bet biezā
purva priedītē. Cenas tūrelis.

Brūnā čakste (*Lanius collurio*) ir raksturīga, bet pavēlu ligzdojoša augsto purvu putnu suga. Teiču purvs.

Pļavu čipstes (*Anthus pratensis*) ligzdas atrodamas arī augstajos purvos, kur zemsedzē ieraugāmas tikai iztraucējot ligzdas saimnieku. Cenas tīrelis.

Kraukļu (*Corvus corax*) apdzīvotajās teritorijās ietilpst arī purvi, kuros tie bieži redzami klejojam. Ķemeru tīrelis.

Latvijas nacionālais putns - baltā cielava (*Motacilla alba*) sastopama daudzos biotopos, tai skaitā purvos.

Nosacījumi ekskursijām purvā

- Pavasaris. No 1.-9. maija līdz 15.jūnijam jeb apmēram **45** dienas.
- Sākums – no “saulei lecot” līdz dienas vidum (apm.plkst 12.)
- Silts laiks. Gaisa T vismaz 15C. Saulains. Bezvējš.

Paldies par uzmanību!